
húsz perc indulás előtt

LÁBADI KÁROLY

Azt hitte, sikerül minden zaj nélkül becsukni a kaput. Bármennyire vigyázott, megnyikordult, s az udvar tovább visszhangozta. Felesége most felül az ágyban, talán mérgelődik, ha hazaér, fejéhez vágja, hogy nem tud csendesen járni, egy cséplőgép kisebb zajt csap. Sohasem érti meg. Még ha lennének gyerekek, azok álmát lehetne félteni. Akkor óvatosabb lenne, nem menne ki ezen az átkozott kapun, hanem a kert kidőlt kerítésén lépne ki az utcára. Negyvenévesek, most már hiába várnak, szerinte. Ha eddig nem születhetett gyermekük, ezután mégúgy se lesz, bár az orvosok biztatják őket. Voltak már minden hírességnél, de hiába. Pedig mennyire más lenne minden: csendesebbek lennének a korai felkelések, a délelőtt is minden zaj nélkül telne el, a délután meg az este, az lenne ám vidám. Csak a kicsi hangját lehetne hallani, tele lenne vele a szoba, az udvar, a kert. Felesége is kevesebbet veszekedne. Nem kelene szednie a pirulákat, hogy megnyugodjon. Mondja ő, hiába szeded, asszony, nem segít az, magadat kell megfékezni, természeted higgadjon le, akkor szerek nélkül is nyugodt leszel. De hiába beszél. Minden a régi minta szerint ismétlődik. Mire gondolatai eddig értek, a tizenhetedik gömbakáchoz ért. Megszámlálja minden hajnalban, mintha félne, hogy valaki egyet is kívág. A sarok mögötti utolsóért aggódik legjobban, mert azt innen, az utca közepéről nem lehet látni, így mindig azt hiszi, talán nincs a helyén.

Csak most érezte, mennyire friss a hajnal, a lehelete is meglátszik a levegőben, pedig a naptár egy hete már nyarat jelez. Kabátot sem szokott húzni, mert teher. Visszafelé túl meleg, nem is tudná hova tenni.

Bőrtáskát szokott a hóna alatt vinni, abba csomagolja már előző este a másnapi kosztot, kenyeret, sonkát meg hagymát. A hagymát ilyenkor szereti legjobban, mert már van feje, ha nem is nagy. A kenyérral soha sincs kibékülve. Szerinte ehetetlen, nem is tudja, hogyan süthet ilyet a pék. Mindig mondja az asszonynak, kenyeret majd a városban vesz, anynyi ideje mindig lenne, hogy negyed kilóért sorba álljon. De hiába be-

szél, felesége csak hajtja a magáét, aztán lesz egy jókora darabot, s a táskába teszi, utána még dicséri is, mintha a pék ezért fizetné.

Amikor Tóthék háza elé ért, újra a felesége jutott eszébe. Egy hónapja, amikor először ment a városba dolgozni, délután lejött elébe, megvárta (ezt azóta se teszi). Mindjárt azt kérdezte, na, milyen volt. Mondta, hogy ezért nem érdemes bejárni. Reggel hattól kettőig nagy fehér kádakat hordott a gyár udvarának egyik feléből a másikba. Ezt a munkát adták neki, mert nincs végzettsége. Társa magasabb, így a nehezebb fele mindig neki marad. A munka azért mégsem nehéz, igazán nem mondhatja, de bele lehet bolondulni. Reggel, amikor beér, nyakába akasztja nagy bőrkötényét, ami egész testét elfedi, kezére hatalmas kesztyűt húz, sárga színe se tetszik, s társával, akit Jakabnak hívnak, megkezdik a kádak cipelését. Odáig kell vinni, ahol megállnak a teherautók. A tér ott már tele van káddal. Ha nagy zápor lenne, talán még fűrödni is lehetne bennük. Tíz órakor, amikor az udvar sarkában álló vadgesztenyefa alá ülnek Jakabbal falatozni, behunyja szemét néhány pillanatra, de akkor is látja a kádakat, nem esik jól a sonka meg a hagyma, pedig nagyon szereti. Hazafelé még az autóbussznak és némely embernek is kádformája van.

Feleségének többet nem mesélt munkájáról, mert az azt mondta, hogy bolondokat beszél, nem is tudja, mi a jó.

Pár nap múlva még megpróbált néhány ellenérvet felhozni. Mi lesz a lovakkal, a földdel? Nem érdemes az egészséget csinálni. Ha lenne gyerekek, akkor minden másképp alakulna. Értelme lenne a hajnali felkelésnek, mindennapi utazásnak. Talán még a városba is beköltöznenek. A gyerek ott jobban tanulhatna, nem maradna le a többitől. De így! Jobb lenne, ha továbbra is a földdel bajlódna. Most nem nehéz azzal sem foglalkozni. Mindent adnak, csak erő kell hozzá.

Az enniválóját tartalmazó táskát átvette a másik kezébe.

Minden reggel elhatározza, nem gondol ezekre a dolgokra, mert nem érdemes velük foglalkozni. De amikor azt hallja az autóbusszban, hogy valaki házat épít, akaratlanul visszakanyarodik. A ház. Hát neki ilyen nincs. Béreltben laknak már tizennyolc éve. Régóta mondogatja, hogy kezdjék el az építkezést, de az asszony hallani sem akar róla, neki minden jó. Olyan teremtés, aki, ha valami újról van szó, rögtön megmaka-csolja magát. De most már bizonyos abban, hogy épít. Feleségének még egyszer megpróbálja elmondani az új ház előnyeit, ha akkor sem egyezik vele, egyedül fog hozzá. Elmegy oda, ahol neki való munkát talál, ahol nem kell naphosszat fehér kádakat cipelni, s ott kis házat épít magának, amelyben eltöltheti öreg napjait. Ha hitvese, így szólította, amikor nem veszekedtek, s mindkettőjüknek jó kedve volt, s szerették is egymást, meggondolja magát, utána jöhet, befogadja, mert nem haragszik ő rá igazán, csak nem szívlelheti értelmetlen önzését.

Voltak már nála ügyesebbek is, többen toporogtak a buszmegállónál, pedig még van vagy húsz perc az indulásig.

Szitkozódta az emberek, találgatták, hogy pontosan érkezik-e a munkásokat szállító autóbussz. Tegnap is berúgott a sofőr, nem lehetett lelket rázni bele, másikat kellett keresni. A megszokott időnél egy órával később érkeztek haza.

Kinyitott a szemközti kocsmát is, tulajdonosa álmosan tárta ki az ajtókat. Az emberek nógatták egymást, de végül mindenki elindult a túlsó

oldalra, még Bálint is, akivel incselkedtek, bosszantották, hogy az aszszony megtilthatta neki a kocsmázást, azért nem mer átlépni egy kis reggeli frissítőre. Gondolta, ne piszkálják tovább, átment a többiekkel.

A kocsmajtó felett százaz égő világított, így jobban szemügyre vehette azt a falra festett képet, amit eddig nem látott ennyire közélről. Nem tetszett neki, mert ebbe a természeti képbe olyan madarak voltak összezsúfolva négylábú vadakkal, amelyeket ő még sohasem látott, pedig ismeri a vizek szárnyasait. A fák is olyanok voltak, mint a búcsúban árult falra akasztható tájképek. Ha ezt is keretbe tennék, ott árulhatnák.

— Bálint, talán meg akarsz lógni? — szóltak ki.

— Megyek már — mondta, s belépett.

A teremben nagy füst volt. Szinte hihetetlen, ilyen rövid idő alatt annyira megsűrűsödött, hogy alig lehetett látni a bennlevőket. A kőművesek konyakot ittak, azok keresnek legtöbbet, megengedhetik maguknak. Mások szilvapálinkát kortyolgattak, ő barackot kért.

— Hogy különködik! — röhögtek körülötte.

A sarokba vonult, nem akart bekapcsolódni a beszélgetésbe. Lassan ivott, jólesett neki. Még tíz perc lehet, hallotta, mert a bennlevők közül az egyik az órát figyelte. Senki sem szerette volna lekésni az autóbust, mert az elmaradást nem igazolják. De a reggeli frissítőt sem akarta senki elmulasztani.

A teremben levők közül néhánynak erősen vörösödött a kialvatlan szeme. Egyikük, Bali, a malterhordó, Bálint mellé lépett, megveregette vállát.

— Édes komám, csak egyet akarok kérdezni tőled — míg ezt mondta, többször megakadt, és többször ivott a kezében levő pohárból. — Tudod, milyenek a nők.

— Miért? — kérdezett vissza óvatosan, mert ugratást gyanított.

— Téged biztosan érdekel — röhögött Bali, a malterhordó, de látszott rajta, hogy a reggeli frissítő húzza szét a száját. — Mielőtt megmondom, igyunk, komám! No, rendelj már valamit! Sajnálod?

— Dehogy!

— Rajta, pajtás! Biztosan nem tudod, de én most neked megmondom. Igyunk előbb! Tényleg nem tudod?

— Hagyjon már!

— En mégiscsak megmondom. Akarod? — ekkor már a falnak támaszkodva szónokolt Bali, a malterhordó, s többen is figyelték. — Olyanonok — mondta jelentőségteljesen —, mint a motor. Hallod ezt? Olyanonok, mint egy motor. Nem mindenki indíthatja ám el őket. Igyunk már egyet! Karban kell tartani, kenegetni kell őket. Érted ezt, édes egy komám? Ha elkopik egy alkatrészük, ki kell cserélni... De te ehhez úgyszem értesz... Igyunk inkább, pajtás! Még egyszer, pajtikám!

Ez a még egyszer az ötödik poharat jelentette. Ekkor már égette a torkát a pálinka. Arra gondolt, ha most még egyet iszik, kigyullad benne, az emberek majd tejtért futkosnak, szétfeszítik száját, s rémülten öntözik bele a tejet, úgy, mint Ábel bácsiba, aki pálinkával akart végezni magával, mert szép halállal szeretett volna meghalni. Mindene tejes lenne, füléből, orrából folyna, haja is tele lenne apró, fehér gyöngyökkel. Iderohanna a felesége, kétségbeesne, mert nagyon meg tud ijedni, nem a bátrak közül való. Lehet, hogy megszánna, aggódna érte, többé

nem veszekedne, mindennap várná, lelkére kötné, hogy friss kenyeret, ropogós héjút vegyen magának... — ilyenekre gondolt, de ekkor valaki elkiáltotta magát, hogy „itt van!”, s mindenki az ajtóhoz rohant, ki sem itták italaikat. Utoljára támolygott ki, csak annyit látott, hogy az utca végéről világító nagy szemekkel közeledik egy fehér kád.